

משנה, ואין חייבין על הריגתו מיתה.

אמר רב אשי: אפילו אם תמצא לומר שיענו העדים אכן בדקוהו לאחר מיתה, לראות אם אינו טריפה, ומצאוהו כי אדם שלם ובריא הוה, שמעידים שבדקוהו מכל סיבות הטריפה, עדיין חששו מלהורגו, כי דילמא באותו מקום שהכהו הרוצח בסייף — נקב הוה!

דהיינו, שמא הנקב שעושה את האדם "טריפה" היה באותו מקום שבו פגע הרוצח בנרצח בסייף, ואי אפשר עתה לדעת אם במקום הזה לא היה נקב שעושה את האדם טריפה.

ולכן לא שייך לעולם להרוג רוצח שרצח בסייף.⁽²⁶⁾

ועדיין תמהינן: הרי פטור זה הוא רק במיתה שחייבים רוצחים.

ארעא הוא, כך היא דרך העולם, שיהרגו ולא ימצאו זכות, ורק ההורגת בפחות מכן הוא שנקראת חבלנית.

ומסקינן: **תיקו.**

שנינו במשנה: **רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים אילו היינו וכו'.**

והוינן בה: **היכי הווי עבדי,** כיצד הם היו פוטרים את הנידון אף שהעידו עליו עדים שהרג?

רבי יוחנן ורבי אלעזר, דאמרי תרווייהו, שהיו שואלים את העדים **ראיתם** אם אדם שהוא **טריפה הרג** הרוצח, או אדם שלם הוא הרג?

דהיינו, האם בדקתם את הנרצח אחר מותו אם היה שלם, כי שמא היה "טריפה", שהיו בו דברים הגורמים לאדם שלא יחיה יותר

והרדב"ז כתב, שהרמב"ם ביאר כגמרא, שבחוצה לארץ מעמידין או בכל פלך או בכל עיר, ועדיף בכל עיר כדי שלא יצטרכו לטרוח אחר בית דין.

ובסנהדרין (טז ב) דרשינן, שיש גם מצוה למנות בית דין לכל שבט, והשמיטה הרמב"ם. והעירו על זה שם נושאי כליו.

והלחם משנה נקט, שפלך ושבת היינו הך. אמנם בחור"ל לא שייך לחלק לפי שבט, רק לפי פלך.

וכנראה כוונתו, שהחיוב הוא על הפלך, רק שלרוב, לכל שבט היה פלך בערים שלו.

ובמינוי בתי הדין, כתב הרמב"ם (פ"ה מסנהדרין) שסנהדרין גדולה ממנים בכל שבט ושבת ובכל עיר ועיר, והשמיט את מינוי בית דין

של פלך.

וביאר בספר "משאת המלך" (עה"ת ועל הרמב"ם) שבית דין של שבט ממונה על בתי דין של עיירות, ועליו הסנהדרין. אך בית דין של פלך, הוא כבית דין של עיר במקום שאין בעיירות בתי דין, ואין צריך להשמיענו דינו בנפרד, דהיינו הך. ונפקא מינה ביניהם, שבית דין של פלך אינו נפרד מבית דין של עיר, ואין צריך למנות בפלך אם יש באחת הערים, אך של שבט, שהוא ממונה על בתי דינים שבערים, צריך למנותו אף אם יש בתי דינים בערים, היות ודין בית דין של שבט הוא חיוב בפני עצמו, ואילו של פלך הוא רק כדי שלא יהיה פלך בלי בית דין, ודי שהתקיים חובו באחת מעיריו.

26. כך פירש הריטב"א את שיטת רש"י.